

בבית המשפט העליון

רע"א 6823/05

בפני: כבוד השופטת ע' ארבל

המבקש: אברהם רואימי

נ ג ד

המשיב: בנק לאומי לישראל

בקשת רשות ערעור על חלק מהחלטתו של בית המשפט
המחוזי בתל-אביב-יפו מיום 19.6.05 בע"א 1243/05
שניתנה על ידי כבוד השופטת ש' דותן

בשם המבקש: עו"ד עו"ד ירון אלכאוי ועו"ד ערן אורבך

בשם המשיב: עו"ד אורי גאון ועו"ד עינב נהרי-סנדלר

החלטה

1. ביום 30.1.00 התקשר המבקש עם המשיב (להלן: הבנק) בהסכם לפיו יעמיד הבנק למבקש אשראים בסך של כ-10 מיליון דולר שישמשו לרכישת מניות חברה בשם מאקפל תעשיות בע"מ. לטענת הבנק, בשלב כלשהו התממשה תניה בחוזה המחייבת את המבקש להשלים בטחונות לבנק. לטענתו, במסגרת פגישות ושיחות בין נציגי הבנק למבקש, ועל מנת שהבנק לא יממש את המניות המשועבדות, התחייב המבקש כי יעמיד את הבטוחות כנדרש בהסכם וכן הודיע כי הוא מחוייב להסכם עם הבנק באופן אישי. הבנק טוען כי הסתמך על מצגיו ולפיכך לא מימש את המניות, ואולם לאחר ששווי המניות ירד ומימושם לא היה יכול לסלק את חובו של המבקש לבנק, חזר בו המבקש מהתחייבויותיו וסירב לשלם לבנק את חובו.

עקב כך הגיש הבנק ביום 4.9.03 תביעה כספית כנגד המבקש על סך ₪ 56,638,774 לבית המשפט המחוזי בתל-אביב.

2. ביום 15.3.04 שלח בא-כוח המבקש לבנק דרישה לגילוי מסמכים. ביום 4.7.04 המציא הבנק למבקש תצהיר גילוי מסמכים מטעמו. ביום 21.9.04 התבצע עיון במסמכים. ביום 25.10.04 הגיש המבקש בקשה בכתב העוסקת בין היתר בגילוי ספציפי של מסמכים. ביום 12.1.05 ניתנה החלטת רשם בית המשפט (כב' השופט ש' ברוך) אשר הורתה לבנק להשיב בתצהיר גילוי מסמכים ערוך על-פי התקנות על כל סעיפי

הדרישה לגילוי מסמכים אשר במכתבו של המבקש מיום 15.3.04, למעט שלושה סעיפים במכתב. על החלטה זו הגיש הבנק ערעור. במסגרת הדיון שהתקיים בערעור הציג בית המשפט (כב' השופטת ש' דותן) למבקש למקד את רשימת המסמכים שבמכתבו. המבקש נענה לכך והגיש הודעה חדשה המפרטת את המסמכים שהוא מעוניין בגילויים. ביום 19.6.05 ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי אשר קבע כי הודעתו של המבקש לא מיקדה את רשימת המסמכים המבוקשת, ואף הרחיבה אותה תוך מה שנראה בעיני בית המשפט "ניצול לרעה של הליכי בית המשפט". עוד קבע בית המשפט כי "מדובר במסע דיג רחב היקף" שיגרום להתמשכות "הליכי הגילוי עוד 5 שנים לפחות מאחר שכל פרט בבקשה הממוקדת פותח פתח לבקשות נוספות ולהרחבה נוספת של המסמכים הקיימים או שאינם קיימים שברשות הבנק". כמו כן ציין בית המשפט כי ממילא מוטל נטל ההוכחה על הבנק ולכן יש להניח שיש לו עניין בהצגת מסמכים העוסקים בהתחייבותו של המבקש כלפיהם. לפיכך קיבל בית המשפט את הערעור וביטל את החלטת הרשם ככל שהיא נוגעת לסעיפים 2.11, 2.43, 2.44 במכתבו של המבקש. על פסק דין זה הוגשה בקשת רשות הערעור שבפניי.

3. סעיף 2.11 למכתב צומצם בהודעתו של המבקש ובבקשתו זו לכל הודעות הדואר האלקטרוני שהוחלפו בין עובדי הבנק בעניינים נשוא התובענה. סעיף 2.43 עוסק בכל המידע שעמד בפני דירקטוריון הבנק ו/או כל אורגן אחר של הבנק ושהיווה בסיס להחלטה להגיש תביעה משפטית נגד המבקש. סעיף 2.44 דורש את כל המסמכים הנוגעים למתן ייפוי כוח ו/או הרשאה לפתיחת ההליכים המשפטיים נגד המבקש.

4. המבקש טוען כי הגנתו במסגרת התביעה העיקרית מבוססת על כך כי מעולם לא הסכים ליטול על עצמו אחריות אישית לפירעון החוב לבנק וכי לא הסכים לוותר על הגנת ה"Non Recourse" שבהסכם. לטענתו עניינים אלו עלו בשיחות ושייכות פנימיות של הבנק, ולפיכך הוא סבור כי דברים אלו הועלו על הכתב, וכי גילוי המסמכים הנדרשים יסייע לו להוכיח זאת. כמו כן הוא טוען כי מסמכים אלו יכולים אף להוכיח כי הבנק ידע כי אינו יכול לממש את המניות בתקופה קצרה ובסכום משמעותי. המבקש לטענתו אף הוא ידע על כך ולפיכך אין סיבה שייקח על עצמו התחייבות אישית בנסיבות אשר כאלה. לטענתו אי גילוי המסמכים יפגע ביכולתו להתגונן מפני התביעה.

המשיב טוען כי כל המסמכים הרלוונטיים לתביעה כבר גולו, ואין כל תמיכה לטענתו של המבקש לפיה הבנק "מחביא" מסמכים רלוונטיים. המשיב טוען כי הסעיפים עליהם ערער הבנק הם אלו שבאופן קיצוני מכבידים, כלליים ואינם עומדים

בדרישות הדין לגבי גילוי ספציפי של מסמכים, וחלקם אף חסויים. הבנק מעלה אף טענות באשר להתנהלות המבקש בהליכים אלו.

5. החלטתי לדון בבקשת רשות הערעור כאילו ניתנה רשות והוגש ערעור על-פי הרשות שניתנה. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ועיינתי בחומר שהוצג, שוכנעתי כי דין הערעור להתקבל.

ענייננו בסוגיה שבמוקדה גילוי מסמכים מסוימים אותם מבקש הלקוח מהבנק כדי לבסס את הגנתו בתביעה של הבנק נגדו. אני מסכימה עם גישתו של בית המשפט המחוזי לפיה "לא יעלה על הדעת שסוגי המסמכים יקיפו כל סוג של נייר, הקלטה או דואר שהוחלף בדרך זו או אחרת..."¹, ואיני מתעלמת מניסיונו של בית המשפט להביא את המבקש למיקוד בקשתו, מה שלהערכת בית המשפט לא צלח. יש לזכור כי אל מול עיקרון הגילוי עומדים ערכים אחרים, כגון יעילות ההליך המשפטי, הגנה על אינטרסים לגיטימיים של הצד המגלה ומניעת פגיעה באינטרסים של צדדים שלישיים (ראו רע"א 2534/02 יהודה שמשון נ' בנק הפועלים בע"מ, פ"ד נו(5) 193). יחד עם זאת יש לזכור מהי מטרתם של הליכי גילוי ועיון מסמכים. על כך אמר לאחרונה השופט גרוניס:

"המטרה של הליכי גילוי ועיון הינה להביא לכך שההליך העיקרי יתנהל בקלפים גלויים, כאשר כל צד יודע מראש מהם המסמכים שבידי הצד האחר, ואשר יש בהם כדי לחזק את עניינו של הצד האחר או להחליש את עניינו של זה. כך תימנע הפתעה של הצד שכנגד במהלך ההוכחות ויקטן החשש שהפתעה כאמור תוביל לעיכובים בשמיעתו של המשפט (רע"א 4249/98 שמעון טוויסה נ' הכשרת הישוב-חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נה (1) 515, 520). ניהול שלב ההוכחות באופן שכל אחד מבעלי הדין מודע לחומר שבידי יריבו אף יגביר את יכולתו של בית המשפט בחשיפת האמת" (רע"א 4234/05 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' פלץ (לא פורסם, ניתן ביום 14.8.05)).

במקרה שבפנינו מדובר על תביעה בסדר גודל של כ-60 מיליון ₪, המסתמכת כולה על התחייבות שניתנה, לטענת הבנק, בעל-פה על-ידי המבקש. המבקש עושה כל שביכולתו להציג מסמך להגנתו, שיוכיח כי לא וויתר על תנית ה"Non Recourse" שבהסכם בינו לבין הבנק. אמנם, כפי שציין בית המשפט המחוזי, נטל ההוכחה של התחייבות זו מוטל כל כתפי הבנק, אך מכיוון שמדובר בהתחייבות שעל-פי הנטען נערכה בעל-פה, סביר הוא שההכרעה תתבסס על מהימנות עדויות. מובן איפוא רצונו

של המבקש למצוא מסמך כתוב שיתמוך בטענותיו. לפיכך עלינו לאזן בין האינטרס של המבקש להוכחת הגנתו והאינטרס הכללי לגילוי האמת, לבין האינטרסים של הבנק.

6. אמנם הלכה היא כי אחרי תצהיר גילוי המסמכים אין ולא כלום, ובית המשפט לא יזקק לטענה שתוכנו אינו אמת (ראו רע"א 4234/05 הנ"ל; בר"ע 95/68 עממית חברה לביטוח בע"מ נ' בריטיש אנד אוברסיס, פ"ד כב(2) 689). עם זאת, טענתו הכללית של הבנק לפיה גילה את כל המסמכים הרלוונטיים לתביעה, מתבררת כבלתי רלוונטית כאשר מגיעים לדון במסמכים הספציפיים שהתבקשו, שכן אז מתברר כי טענותיו של הבנק נוגעות לחסיונות ולהכבדה עליו בחיפוש מסמכים אלו, ואין הוא טוען כי לא קיימים מסמכים כאלו.

7. באשר לסעיף 2.11 העוסק כאמור בהודעות דואר אלקטרוני- מחד כבר נפסק על-ידי בית משפט זה כי בית המשפט יתיר עיון גם בסוגי מסמכים, מקום בו אין ביכולתו של בעל דין להצביע על מסמך ספציפי (ראו רע"א 2534/02 הנ"ל). כמו כן יש לזכור כי הודעות דואר אלקטרוני נשמרות במחשב, וניתן לבצע חיפוש באמצעות המחשב של הודעות רלוונטיות. מאידך, קיים חשש, ובצדק, כי בקשת גילוי רחבה כגון זו תכביד בכל זאת באופן בלתי סביר על הבנק. במסגרת מכלול השיקולים העומדים על הפרק, וכדי לא להכביד במידה מוגזמת על הבנק מחד, וכדי לאפשר למבקש לנהל הגנתו, כמו גם לסייע לבית המשפט לחשוף את האמת, החלטתי לחייב את הבנק בגילוי הודעות דואר אלקטרוני המכילות את המילה "רואימי" או את מספר התיק הפנימי בבנק המשתייך למבקש. החיפוש יוגבל למחשבי עובדי הבנק שעסקו בעניינה של ההלוואה, כפי שהם מפורטים בסעיף 3 להודעתו של המבקש לבית המשפט מיום 9.6.05.

8. באשר לדרישת גילוי המסמכים בסעיפים 2.43 ו-2.44, טענתו העיקרית של הבנק מתייחסת לחסיונות החלים על מסמכים אלו. כידוע, אף אם תוכנו של מסמך מסוים המחויב גילוי הינו חסוי, יש לציין את המסמך בגדר תצהיר גילוי המסמכים תוך הצהרה על התנגדות להצגתו לעיון הצד השני. טענת החיסיון תוכרע על-ידי הערכאה הדיונית לאחר שתינתן אפשרות לצדדים לטעון בעניין (ראו רע"א 8221/05 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' שרותי בריאות כללית (לא פורסם, ניתן ביום 15.11.05)). בהקשר זה אזכיר את הלכת בית משפט זה כי תיאור המסמכים לסוגיהם וציון מספריהם בכל סוג יהיו תשובה מספקת (ראו ע"א 267/81 מזרחי נ' מלון קזינו אילת בע"מ, פ"ד לח(1) 589). לפיכך אני מורה כי הבנק יגיש לבית המשפט המחוזי תצהיר משלים הכולל אף את המסמכים המבוקשים בסעיפים 2.43 ו-2.44, בו יציין לגבי אילו מסמכים מועלות טענות חיסיון.

9. כאמור, הבנק מלין על התנהלותו של המבקש בפני בית המשפט קמא בעניין גילוי המסמכים. כך למשל טוען הבנק כי במסגרת קדם המשפט נדחתה בקשתו של המבקש לאפשר לו להגיש בקשה בעניין גילוי המסמכים, וזאת מאחר שבית המשפט סבר כי היה למבקש זמן רב בטרם הדיון להגיש בקשות בעניין זה. למרות החלטה זו הגיש המבקש את בקשתו לגילוי מסמכים לאחר תום קדם המשפט וזאת מבלי שהשתנו הנסיבות. יתכן שהתנהלותו של המבקש היתה לקויה כטענת הבנק, אך משהחליטה הערכאה הדיונית לדון בבקשתו של המבקש, אין אני מוצאת לדחות את הבקשה אך מסיבה זו.

כמו כן טוען הבנק כי הבקשה הוגשה באיחור ולאחר שתם שלב קדם המשפט. הלכת בית משפט זה היא כי מקום בו התבקש גילוי מסמכים רק לאחר תום שלב קדם המשפט, ראוי להיענות לבקשה תוך שקילת האפשרות של פסיקת הוצאות כנגד בעל הדין שאיחר בהגשת הבקשה (ראו רע"א 647/04 אבנר אגוד לביטוחי נפגעי רכב בע"מ נ' אליהו חברה לביטוח בע"מ (לא פורסם, ניתן ביום 28.4.04); רע"א 6772/01 אוד נ' הסוכנות היהודית לא"י (לא פורסם, ניתן ביום 12.5.02)). לפיכך, איני מוצאת במקרה זה מקום לתת צו להוצאות. לאור התוצאה אליה הגעתי לא מצאתי ליתן רשות למבקש להגיש תשובה לתגובת המשיב.

10. לסיכום אני מורה כדלקמן:

א. הבנק יגלה בתצהיר ערוך כדין, אשר יוגש לבית המשפט המחוזי, את כל הודעות הדואר האלקטרוני המופיעות במחשבי עובדי הבנק ששםם מוזכר בסעיף 3 להודעתו של המבקש מיום 9.6.05, ואשר מכילות את המילה "רואימי" או את מספר התיק הפנימי של הבנק השייך למבקש.

ב. כמו כן יגלה הבנק בתצהיר את כל המסמכים המבוקשים בסעיפים 2.43 ו-2.44, ויציין אלו מסמכים חסויים לטענתו מפני עיון המבקש בהם.

ניתנה היום, י"ב בטבת תשס"ו (12.1.06).

ש ו פ ט ת